

KARTANTEKOA, KIINTEISTÖRAJOJEN

Harva Maanmittauslaitoksessa palvellut henkilö on tehnyt mittavan työuran sekä kartasto- että kiinteistötehtävissä. Valtavien kättensä jäljet ennätti sen sijaan jättää maamme karttoihin ja kiinteistörajoihin kartoittaja Tauno Härkki. Ehtipä hän myös hoi-
taa yhteisiä asioita alansa värikkäässä järjestötoiminnassa ja paikallistason luottamusmiehenä. Lähes 40 vuoden työrupeama Maanmittauslaitoksessa päättyi tämän vuoden keväällä eläk-
keelle siirtymiseen.

Haastattelu: Tuomo Lusa
Kuvat: Pekka Lehtonen

Maanmittaushallituksen topografinen toimisto järjesti keväällä -62 apukartoittajakurssin Tammelan metsäopistolla. Tauno Härkki lähetti hakemuksen. Siitä alkoi perehtyminen topografisten karttojen kiehtovaan maailmaan, ja sittemmin myös maanpilkkomisen magiikkaan.

Jonomittauksesta se alkoi

Taunon ensimmäinen työalue osui Pirkanmaalle Länkipohjan–Eräjärven seudulle. Tehtävänä oli mitata korkeuspistejonot maastoon 200–300 metrin välein peruskartan korkeuskäyrien kartoitusta

varten. Maasto osoittautui vaikeakulkuiseksi ja reheväksi kasvillisuudeltaan. ”Ei ollut lainkaan ihme, ettei jonokilometrejä tullut silloisen kartoitusalueen valvojan, **Ruotoistenmäen Martin**, toivomaa määrää”, muistelee Tauno Härkki. Ruotoistenmäki olikin Taunon mukaan tuskaillut alueen topografille **Antti Toivoselle**, että ”ellei tuolla Härkin pojalla olisi tuota aluetta enää niin vähän jäljellä, antaisin lopputilin”.

Saatuaan urakkansa valmiiksi syyskuun loppupuolella ja tilin käteen, oli Tauno aivan varma, että takkuillen alkanut kartoittajanura päättyisi ensimmäi-

sen kesän kokeiluun. Seuraavana kesänä hommat jatkuivat kuitenkin Halsuan–Lestijärven–Kinnulan seuduilla.

Kartanteon kiemuroihin

Kevätalvella -65 Taunosta tuli topografiharjoittelija Maanmittaushallituksen kartografisen osaston kartoitustoimistoon. Heti vapun jälkeen lähdettiin Puolangan Puokiovaaraan opettelemaan peruskartoituksen saloja ja niksejä kokeneen topografin **Timo Harjanteen** opastuksella ja ins. **Kaarlo Koiviston** valvomana.

Peruskartan maastotyökaudet olivat koko kesän mittaisia yhtäjaksoisia työrupeamia. Nuorille topografeille osui useimmiten harvaan asuttuja, ellei peräti asumattomia korpilehtiä. Yksinäinen puurtaminen alkoi puuduttaa ja kun perhettäkin alkoi kertyä, siirtyi Tauno kesällä -69 peruskartan oikolukutehtäviin. Pari sen vuotta kului oikoluvun parissa, kunnes oli aika ryhtyä laatimaan peruskartan nimistöä **Seppo Vepsäläisen** vetämässä ryhmässä. Näihin ai-

joituksen. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että liika kiire saattaa heikentää maastotietokannan laatua”, sanoo Tauno.

Rajatietojen äärellä

Vuonna 1975 aloitti Tauno toimitustuotannon kartoittajana Tampereen maanmittaustoimistossa. Maanmittauslaitoksessa kehitettiin parhaillaan ilmakuvien

Viisitoista vuotta kartanteolle. Tauno on huolissaan maastotietokannan laadusta — kiire saattaa verottaa.

käyttöä kiinteistötehtävissä. Kesällä järjestettiin Kurussa laajamittainen kurssi ilmakuvien käyttömahdollisuuksista ja kaksoisroolin laatimisesta. Tauno sai heti kaksoisroolin kurssilla: hän pääsi ammentamaan oppeja kokeneilta kiinteistötehtävissä toimineilta ammattilaisilta ja sai olla opettamassa kurssitovereilleen ilmakuvien käyttöä ja tulkintaa.

Tampereen toimistossa hyödynnettiin

vottelutaidon, jotta asiat saatiin kulkemaan eteenpäin ja osapuolia tyydyttävään päätökseen. Tekniikkakin kehittyi ripeästi. Ilmakuvatekniikka tuli suora-kulmaisen kartoituksen rinnalle, teodoliitit ja takymetrit otettiin käyttöön ja myöhemmin vielä digitaaliset laskimet ja digitointiyöasemat.

Erikoisempiakin toimituksia osui jakomittarin uralle. Tällainen oli mm. Seitsemisen kansallispuiston, 3 100 ha, mittaus ja kartoitus vuonna 1983. Metsähallitus esitti, että rajat käveltäisiin summitain kartan kanssa lävitse ja merkitään vain puihin puiston alueen rajat. Kun alueen pinta-ala piti määrittää yhden hehtaarin tarkkuudella, oli Taunon mielestä syytä käydä rajat samoin periaattein kuin normaalit tilanrajat ja rakentaa pyykit sekä rajaviivat. Tämän metsähallituksen edustajatkin lopulta hyväksyivät. Toinen erikoisuus oli maakaasulinjan mittaus kesällä 1984. 35 km:n pituinen linja avattiin ja samalla rakennettiin kiintopisteet varamerkkeineen. Tauno oli mukana myös katselmustyöryhmässä. Kaasulin-

MÄÄRITYSTÄ JA JÄRJESTÖTOIMINTAA

koihin osui Maanmittaushallituksen vuoden 1972 organisaatiouudistus, jossa arvostettu topografi-ammattinimike hävitettiin ja muutettiin kartoittaja-nimikkeeksi.

Tauno alkoi silmäillä kiinteistöpuolen kartoittajien avoimia paikkoja. Yksi niistä sijaitsi Tampereen maanmittauspiirin maanmittaustoimistossa. Yli-insinööri **Veikko Nurmi** ihmetteli, että ”miksi hemmetissä lähtisit kiinteistöpuolelle, kun siellä on vain pelkkiä riitoja, ja toiseksi, kartastotehtävien hajasijoituksen myötä ollaan Tampereelle perustamassa kartastoyksikköä kohtapuoliin”. Tauno tiesi kuitenkin, että Hämeenlinna oli vahvasti mukana hajasijoituskuvioissa. Niin myös kävi, että Hämeenlinnaan yksikkö perustettiin. Tampereella kartastotehtävät alkoivatkin vasta vuosittain vaihteessa. Niin Taunokin päätyi sittemmin kartastotehtäviin Tampereelle, tosin oltuaan paikkakunnalla Maanmittauslaitoksen kiinteistötehtävissä sitä ennen 25 vuotta.

”Kartastoyksikköiden hajasijoitus oli varmaan hyvä ratkaisu. Helsingistä käsin hoitaminen olisi ollut liian raskasta. Uusi tekniikkakin mahdollistaa hajasi-

ilmakuvia todenteolla maanmittaustoimituksissa. Varsinkin sen jälkeen, kun silloinen piiri-insinööri **Kalervo Kyrölä** totesi erään halkomiskartan paikkansa pitävyydestä ja mittatarkkuudesta ”ettei hänellä ole näin hyväntasoisista ja maaston kanssa yksin käyvästä halkomiskartasta aiemmin ollutkaan ja että näitä pitää saada lisää”. Maanmittaustoimisto tilasikin monesti laajoihin jakotoimituksiin tiluskuviointia varten aivan oman ilmakuvauksen. Ilmakuvauksen mahdollisti myös pyykkien sitomisen koordinaatistoon.

Kiinteistöpuolen tehtävissä Tauno joutui varsin haasteellisten ja hankalien tehtävien eteen. Riitaiten toimitusten yhteydessä joutui käyttämään kaiken ihmistuntumuksen ja neu-

Kansallispuiston ja maakaasulinjan mittaukset olivat Taunon erikoisimpia töitä.

jan lunastustoimituksen myötä sai Tampereen toimisto ensimmäisen tietokonepäänteen. Keskusyksikkö tosin sijaitsi vielä Pasilassa.

”Kiinteistötehtävät avasivat maanmittausnäkemystä”, sanoo Tauno.

Toimitustuotantonsa loppuaikoina työllistivät vesijättöjen lunastukset. Lähes yksin hän hoitelikin Tampereen toimipisteen kartoitukset näihin toimituksiin – ja hyödynsi ilmakuvia maastokartoituksen tukena aina, kun se oli mahdollista.

Yhteisellä asialla

Järjestömaailmaan Tauno ”ajautui” kevään 1976 Oulun maanmittauspäivien yhteydessä järjestetyssä *Suomen Kartoittajayhdistyksen* vuosikokouksessa. Alkoi 27 vuoden rupeama yhdistyksen hallituksessa, varapuheenjohtajana 12 vuotta ja puheenjohtajana vuosina 1987–94.

Tauno muistelee, miten virastodemokratia tuli mukaan paikallistason työyhteisöön. Aluksi ainakin piiri-insinööri vastusti ko. toimintaa, mutta suhtautuminen muuttui täysin laitoksen järjestämien koulutuspäivien jälkeen. Tampereen toimipisteessä oli virastodemokratiaelinten toiminta varsin aktiivista ja aitoa. Kevään 1986 virkamieslakko tuntui hyvin raskaalta. Se oli ennen kokemattomaa jäsenistölle. Tiedossa oli pitkäaikainen lakko ja se tiesi merkittäviä taloudellisia seuraamuksia. Lakkopäivärahat eivät korvanneet ansionmenetyksiä. Tauno toimi Suomen Kartoittajayhdistyksen lakkopäällikkönä. Hän joutui vastaamaan jäsenten lakkotilanteesta ja laittamaan maksuun lakkoavustukset.

Taunon puheenjohtajakaudella SKY vaihtoi keskusjärjestöä Virkamiesliitosta Valtion Teknisten Keskusliittoon. Merkittävää oli myös Maanmittauslaitoksen kartoittajahenkilöstön fuusioituminen pääosin yhdeksi järjestöksi.

Paluu juurille

Luottamusmiehenäkin karaistunut Tauno näki monet maanmittauslaitoksen organisaatiouudistukset. Viimeisin uudistus antoi mahdollisuuden vielä kerran toimenkuvan vaihdokseen. Vasta perustetun Pirkanmaan-Satakunnan maanmittaustoimiston maasto- ja rajatietotuotantoprosessi kaipasi kipeästi kokenutta maaston ja ilmakuvienv tuntijaa. Rekisterikartan perusparannustyö entisillä toimitustyömaillaan, Vesilahden, Pälkäneen ja Kurun kunnissa oli sopiva päätös Taunon työuralle. Siinä työssä yhdistyivät kartta, ilmakuva ja rajat.

”Kiinteistötehtävissä tekninen kehitys on ollut valtaisa. Ennen oli vain mitta ja prisma. Nykyään JAKO-järjestelmä sekä teodoliitti ja satelliittipaikantimet kenttätyössä ovat muokanneet työtavat uusiksi”, sanoo Tauno.

Vanhoissa tienviittolpissa risteuksen nimi luki soikeassa taulussa, kuten kuvan Rakkoilassa. Risteyksestä opastettiin seuraaviin risteyskohtiin (esim. Mierola) ja kauemmas (esim. Hämeenlinna).

Jussi Iltanen

Tiekartan paikannimivalinnat synnyttävät keskustelua

VUOSIKYMMENTEN NIMIKÄYTÄNTÖ JA NIMILAIN HENKI KOHTAAVAT

Karttojen paikannimet herättävät usein kartankäyttäjien keskuudessa vilkasta keskustelua. Miksi naapurikylän nimi lukee suuremmalla kuin kotikylän? Miksi oman tilan nimi puuttuu kartalta? Miksi paikannimi kirjoitetaan eri tavalla kartalla ja tienviitassa?

Suomalaisten tiekarttojen paikannimien historia johtaa 1930-luvun alkuun, jolloin ensimmäiset Suomen tiekartat – GT-karttojen edeltäjät – julkaistiin. Samalta aikakaudelta ovat peräisin monet nimivalinnat, jotka yhä tänäkin päivänä näkyvät tiekartoilla.

Tienristeykset, seisakkeet ja kartanot kartalla

Ensimmäisissä tiekartoissa nimien hallinnollinen merkitys oli korostunut. Tuo-